

Několik posledních vět o Národním parku Šumava.

Podobně jako nyní ve sněmovně, tak již od vyhlášení Národního parku se vedou vášnivé spory o jednotlivostech. Kůrovec, zasahovat – nezasahovat, život obcí, problém se zdržováním vody atd. Diskuse se vždy vyhnuly tomu zásadnímu, což je směřování Národního parku, cíl ochrany přírody a potažmo, jak jej dosáhnout. Ve vládním návrhu čteme, že předmětem ochrany jsou přírodní lesy, přírodní lesní společenstva, což je ale na Šumavě problém, protože je snad již chronicky známo, že takové lesy se zde nacházejí asi pouze na 13% plochy a jsou to přirozené smrčiny ve výškách kolem 12000 m, kde se netěžilo, protože nízko zavětvené stromy nebyly k užítku. Ano, tyto lesy můžeme označit za přirozené a v obecné shodě zde vyhlášíme bezzásahový režim, ponechme zde vše žít podle přírodních zákonů.

„Lesnická“ představa o ochraně přírody v NPŠ

Zásadně jiné je to ale na převážné části, asi 70% území NPŠ, kde byly kdysi smíšené jedlobukové lesy s příměsí smrku a dalších dřevin, které člověk v průběhu minulých staletí vykácel a to tak důkladně, že zbyly opravdu jen nepatrné fragmenty, které byly nakonec chráněny jako Národní přírodní rezervace. A tady vzniká problém. Část odborné a vědecké společnosti, zejména lesnický zaměřené, se speciálními znalostmi o zákonitostech vývoje lesních společenstev, biogeocenóz a vůbec s celostními znalostmi o lese a společenstvech rostlin a živočichů, kteří zde žijí, byla toho názoru, že je třeba původní přirozená společenstva obnovit. Za centra obnovy využít dochované zbytky přírodních lesů a ty postupně dále rozšiřovat. Na celé ostatní ploše pak intenzivně sázet buk, jedli a další dřeviny a přeměňovat tak smrkové monokultury a bránit je proti rozvratu působeného kůrovcem. Jiné cesty jak obnovit původní přirozený les prostě není. Nejlépe pod ochranou dospělého lesa. Není také jiný způsob, jak tyto dřeviny vrátit zpět, takže platí: Co člověk svou ziskuchtivostí pokazil, musí zase sám napravit. Přírodní lesy tohoto charakteru vznikaly v minulosti postupně mnoho tisíc let a tuto historii přece nelze ignorovat, je třeba ji zachovat, či rekonstruovat. Na to mají lesnické vědy dostatek poznatků, aby se úkolu zhostily. Ostatně není to zase tak složitý úkol. Hlavní je vrátit původní listnaté dřeviny zpět a zajistit jim úspěšný vývoj, což v první řadě znamená nastolit přijatelnou početnost zvěře a pak již nic nestojí v cestě, aby zde byla rovněž vyhlášena „bezzásahovost“, která se ale nemůže týkat populace zvěře.

Ochrana přírody pomocí bezzásahovosti

Oproti tomu je zde ale jiná koncepce, jejíž dílo předkládá ministr Brabec, za podpory nejrůznějších aktivistů a s podivem i mnoha akademiků a slovných ústavů i universit a nepochybně i záhadných struktur Evropské unie. Aniž by blíže vysvětlili, natož doložili, hlásají, že ochrany si zaslouží vlastně jakákoli území, části přírody, natož lesy, které se řízením osudu dostaly do Národního parku, pokud se ponechají vlastnímu osudu, prostě budou v „bezzásahovém režimu“. Cílem ochrany přírody se tak stává bezzásahovost, která v případě Šumavy povede dříve nebo později ke kůrovcové gradaci, náhlému uhynutí a

rozpadu starého hospodářského lesa a posléze k sukcesi a vzniku nového lesního společenstva. Ačkoli aktivisté jásají a dokonce i vědci dělají studie, když se tu i tam objeví semenáček smrku (jeřáby okouše rychle zvěř), nic přírodního na tomto procesu není. Nejsou tady buky, javory, osiky a jedle, které by tady díky stanovišti, klimatu a evoluci měly být. Je to jenom sukcese, kde se obnovují pouze ty dřeviny, které tady byly a ty, které mají létavá semena, ale zároveň musí mít štěstí, aby nebyly skousány zvěří.

Neodbytná otázka

Pane ministře, tak tomu říkáte ochrana přírodních lesů? Zdá se, že lžete, když tvrdíte, že jiný přístup než „bezzásahovost“ je zásadním ohrožením ochrany přírody. Naopak přece při troše fantazie musíte vědět, že okamžité rozšíření bezzásahovosti dojde ke zhroucení dospělého lesa, který vytváří lesní prostředí, pod jehož ochranou může nejlépe vznikat les nový. Musíte vědět, že „bezzásahovost“ zcela jistě povede k přemnožení zvěře vysoko nad přírodní rámec a bude to zvěř (jako prodloužená ruka člověka, který jediný může regulovat její počty), která znemožní odrůstat listnatým dřevinám a bude formovat druhové zastoupení lesa. Tak jaký přírodní les? Že si toto vše neuvědomují aktivisté, lze pochopit, ale vy pane ministře, se svými náměstký a slovní akademici, ohánějící se ekologií, že nejsou schopni dohlédnout na tak banální vyústění navrhovaného řešení, tak to je varující a maně se dere člověku do úst – že by fanatismus?

Vlci

Aktivisté teď jistě vyskočili a vytahují mantru o vlčích, když se ukázalo, že rys se sice na Šumavu vrátil, „ale zvěř dostatečně nereguluje“. Že to bude přesně podle našeho přání dělat vlk, je příběh, kterému snad nevěří ani Karkulka. Zda se vůbec na Šumavě uchytlí nějaká vlčí smečka, aby zde měla teritorium, je bohužel pouze zbožné přání. Středoevropský prostor je člověkem již natolik „obsazen“, že vlčí migrace a pohyb si lze jen stěží představit. Navíc „vlk je jenom vlk“ a nechtějme od něj, aby lovil a redukoval zvěř, běhal po lese, když támhle v ohradě jsou taková těžkopádná zvířata, která nemají kam utéct a jejich mládě tak bezvadně chutná.

Závěr

Takže závěrem: To, co prosazujete, pane ministře, v Národním parku Šumava, nebude přírodní les a je třeba říci, že klamete národ. Vznikat zde budou pouze sukcesní stádia lesa, která snad budou mít za několik tisíc let přírodnější charakter, ale je otázkou, zda tady ještě bude lidská civilizace. Tolik opěvovaný „bezzásahový režim“ povede jistě k uhynutí a rozpadu starého smrkového lesa, a s ohledem na jisté přemnožení zvěře umožní, aby vznikla všemi nyní opěvovaná DIVOČINA. Tento termín se dokonce nyní snažíte uplatnit v novém znění zákona, ač jeho definici a středoevropský výklad nikdo neprovedl. Nadužívání tohoto termínu je ale ukázkou podvodného jednání, jimž se mají oklamat lidé. „Divočinou“ se na americkém kontinentu vždy označovalo území člověkem nedotčené a ukázkami byly velkolepé americké a kanadské národní parky. Toto označení si nyní vypůjčili evropští stratégové bezzásahovosti

a klamně jim chtějí označit sukcesní stádia lesních společenstev bez historie, původu a s nejistým směřováním. Tak toho chcete dosáhnou na Šumavě pane ministře a balamutíte lidi o tom, že to je jediné dobro, které může Šumavu potkat?

Divočinu, divokou přírodu, divoké přírodní procesy nechte, „ať si je v srdcích a myslích“ obnoví aktivisté a pokud tak o to usilují, tak také slovní akademici, profesori, docenti ..., ale na Šumavě je třeba obnovit přírodní lesy, přírodní společenstva, přírodní skladbu dřevin, přírodní stavy zvěře, které dříve člověk brutálně změnil. Musí to být zase jen člověk, aby „vykolejené vrátil do svých kolejí a pokud to jen trochu pojede“ nechal pak být a pouze pozoroval „jak to dělá příroda“. Lesníci budou první, kterým tato škola přírody pomůže otevřít oči a pomůže jim spravovat lesy přírodě blízkým způsobem.

Do té doby, než se to podaří, ale nechte Šumavu na pokoji, návrh zákona odložte a o ochraně přírody se bavme, poslouchajme se, ale bezbřehé nadšení až fanatismus nechme za branami matky přírody.

Ing. Radomír Mrkva CSc., emeritní profesor ochrany lesa, LDF, MU v Brně